

Інклюзивна політика передбачає забезпечення сталого соціально-економічного розвитку через формування системи регулятивних та стимулюючих заходів щодо досягнення економічної та соціальної справедливості, зростання доходів населення, рівня їх екологічного та соціального захисту з урахуванням глобалізації та цифрової трансформації [3].

Список використаних джерел:

1. Вдовічена О.Г. Інклюзивний розвиток – сучасна парадигма стійкого економічного зростання. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Серія «Економічні науки»*. 2018. Вип. 3. С. 17-29.
2. Олешко А. А. Ендогенізація інвестиційного розвитку в контексті забезпечення економічної безпеки України. *Актуальні проблеми економіки*. 2017. № 2. С. 52 – 58.
3. Олешко А.А., Будякова О.Ю., Саратов О.В. Публічне управління інклюзивним розвитком економіки України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2024. № 9. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.9.4>

УДК 330.341.1

Оменюк В.Я., аспірант
ДННУ «Академія фінансового управління»

МОДЕРНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД: ВИКЛИКИ, ІННОВАЦІЇ ТА ШЛЯХИ ВІДНОВЛЕННЯ

Повномасштабна війна завдала суттєвої шкоди українському агросектору — прямі та непрямі збитки вже сягнули десятки мільярдів доларів, оскільки спричинила руйнування налагоджених роками процесів, логістичних ланцюгів, а значна частина посівних територій замінована або недоступна, знищено техніку та склади. За даними KSE внаслідок бойових дій посівні площі зменшилися на 25%, 2 млн га заміновано. За таких умов аграріям доводиться шукати способи підвищити ефективність виробництва, щоб компенсувати збитки [1, 2].

Однією з семи цілей Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року представленої Міністерство аграрної політики та продовольства України є модернізація аграрного сектору: розвиток переробки, інновації, цифровізація та обмін знаннями.

Реалізація цієї цілі передбачає сприяння розвитку переробних підприємств, покращення доступу до досліджень та інноваційного розвитку. В свою чергу це потребує підтримку послуг з розвитку сільського бізнесу та сільськогосподарських дорадчих послуг, цифровізація галузі [3].

Як відомо, своєчасне техніко-технологічне оновлення виробництва є запорукою ефективного функціонування аграрної галузі, її стабільного розвитку та інноваційної модернізації. Проте нині реальним суб'єктам аграрного господарювання приходить вести виробничу діяльність в умовах різкого погіршення їх забезпечення виробничими ресурсами: засоби захисту рослин, мінеральні добрива, паливно-мастильні матеріали тощо [4, 5].

В Україні лише близько 10% аграріїв використовують цифрові технології у своїй господарській діяльності. Натомість тенденції розвитку аграрного сектору свідчать про те, що у сучасному агровиробництві допоміжним ресурсом фермера стають інноваційні технології.

Модернізація та цифровізація аграрного сектору може збільшити врожайність на українських полях мінімум на 30-40%. Тому, навіть під час війни, Україна, за умови збільшення ефективності виробництва, може стати ще більшим постачальником продовольства на світовому ринку [6]. Перехід до концепції цифрового землеробства, а саме, використання супутників, дронів, біотехнологій та штучного інтелекту, в концепції сталого розвитку АПК, є лише питанням часу.

Використання агродронів в Україні за останні роки збільшилося вдвічі. Серед основних переваг є економія на воді та її доставленні, паливі, ЗЗР, спрощення логістики та відсутність технічних колій на полях. Дрони, оснащені мультиспектральними датчиками зображення та можливостями GPS-картографування, здатні переносити велике корисне навантаження, зокрема тепловізійні камери.

Згідно статистики використання дронів за 2021-2022 рр [7].

- за допомогою дронів-обприскувачів було оброблено 2,2 млн га полів
- економія пального – понад 12,1 млн літрів
- економія води – близько 440 тис. тон
- скорочення викидів вуглецю – до 30,8 тис. тон

Використання точного землеробства за допомогою супутникових знімків та GPS-моніторингу дозволяють аграріям керувати продуктивністю посівів. Наприклад, компанія Planet Labs використовує супутникові знімки високої роздільної здатності для моніторингу угідь, розташованих на великих відстанях. Це дозволяє фермерам виявляти проблемні зони та своєчасно вживати заходи. Використання алгоритмів глибокого навчання для аналізу зображень допомагає визначати стадії росту культур, вологість ґрунту та ознаки захворювань.

За результатами досліджень, галузь біотехнологій щороку зростає на 12-17%. Використання біопрепаратів економить ресурси та значно зменшує собівартість вирощеної продукції [8]. Біотехнології сприяють інтенсифікації виробництва, зниженню собівартості вирощеної продукції, зокрема витрати на добрива та ЗЗР, вирощувати врожай високої якості.

Щороку в Україні та світі зростає кількість господарств, що обирають ґрунтозахисні технології обробітку: Mini-Till, Strip-Till, Verti-Till, No-Till. Така тенденція зумовлена перевагами ресурсозаощадження та збереження природного покриву ґрунту та його корисних властивостей

За прогнозами, ринок штучного інтелекту в сільському господарстві зросте з 2,08 млрд дол у 2024 році до 5,76 млрд дол у 2029 році, а середньорічний темп приросту (CAGR) становитиме 22,55% протягом 2024-2029 років. В Україні ці інноваційні методи використовуються поки що одиничними фермерами. Проте напрямки є досить перспективними. Штучний інтелект вже може прогнозувати погодні дані, врожайність та ціни. Надає актуальну інформацію про стан поля в реальному часі. ШІ розпізнає хвороби у рослин та надає фермерам пропозиції й рекомендації [9].

Тому Україна має можливість відновити та модернізувати аграрний сектор через впровадження ефективних інноваційних рішень, таких як цифрове землеробство, біотехнології та використання штучного інтелекту. Для досягнення цілей інноваційного розвитку необхідна державна підтримка, інвестиції у дослідження, навчання кадрів та міжнародна співпраця, що дозволить Україні не лише відновити аграрний сектор, але й значно посилити свою конкурентоспроможність на світовому ринку, навіть під час війни і в період післявоєнної відбудови.

Список використаних джерел:

1. KSE Агроцентр. Indirect losses in agriculture are estimated at \$ 23.3 billion USA. URL: <https://ukranews.com/en/news/864573-indirect-agriculturelosses-from-war-estimated-at-usd-23-3-billion-agrarianministry>.
2. KSE Агроцентр. The total losses from the war in Ukraine's agriculture reached \$ 4.3 billion USA. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalni-zbitki-vidviyni-v-silskomu-gospodarstvi-ukrayini-syagnuli-4-3-mlrddol-ssha-kse-agrotsentr/>.
3. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/526-2019-%D1%80>.
4. Єрмаков О.Ю., Труш Н.І. Ресурсно-технічне забезпечення сільськогосподарських підприємств: монографія. – К: ЦП «Компринт», 2012. 174 с.
5. Єрмаков О.Ю., Чупряк А.В., Сокур Л.В., Нагорний В.В. Ресурсно-технічний потенціал інноваційно-орієнтованих сільськогосподарських підприємств: монографія.– К.: ФОП Ямчинський, 2020. 193 с.
6. Дрони, біотехнології та робототехніка. Чотири інноваційні технології, які допоможуть українському агросектору ставати ефективнішим URL: <https://forbes.ua/business/droni-biotekhnologii-ta-robototekhnika-chotiri-innovatsiyi-tekhnologii-yaki-dopomozhut-ukrainskomu-agrosetoru-stavati-efektivnishim-18112023-17354>
7. Бізнес-асоціації просять профільні міністерства відкрити небо для агродронів у цьому сезоні URL: <https://latifundist.com/novosti/61435-biznes-asotsiatsiyi-prosyat-profilni-ministerstva-vidkriti-nebo-dlya-agrodroniv-u-tsomu-sezoni>
8. Made in Ukraine. Як українські біотехнології крокують світом URL: <https://latifundist.com/spetsproekt/1018-made-in-ukraine-yak-ukrayinski-biotekhnologiyi-krokuyut-svitom>
9. Роботи на полях. Знайомтеся: компанія, яка виготовляє автономні електротрактори за \$89 000 (і вже досягла оцінки в \$271 млн) URL: <https://forbes.ua/innovations/tri-rozrobniki-tekhnologii-avtopilotu-i-vinorob-vzlyalysya-zaporyatunok-silskogo-gospodarstva-16082023-15454>

УДК 378.096

Лебедєв М.К., аспірант

Київський національний університет технологій та дизайну

ПОТЕНЦІАЛ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЕЛЕКТРОННИХ СИСТЕМ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Нові виклики, утворені сучасним постіндустріальним суспільством, прогресом інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і інтеграцією в міжнародний економічний і соціальний простір, а також загальною цифровою трансформацією суспільства – потребують переоцінки пріоритетів у комплексному підході розвитку закладів вищої освіти. Диджиталізація, охоплюючи як вертикальні, так і горизонтальні бізнес-процеси в різних сферах, набуває ключового значення у питаннях підвищення стійкості, ефективності і конкурентоспроможності.